

Το κομματικό σύστημα σε κατάσταση ρευστοποίησης

Βρισκόμαστε λίγες ημέρες πριν την επίσημη έναρξη της προεκλογικής περιόδου και το πολιτικό πεδίο στη χώρα εμφανίζει ένα πρωτοφανές κλίμα ρευστότητας. Τα δύο (πρώην) μεγάλα κόμματα της χώρας συρρικνώνονται σταθερά και αφήνουν ένα τεράστιο πολιτικό κενό εκπροσώπησης στο κομματικό σύστημα, με αβέβαιη την έκβασή του. Ταυτόχρονα, σημαντική φθορά καταγράφει και ο ΛΑΟΣ, με αποτέλεσμα και τα τρία κόμματα που υποστήριξαν την κυβέρνηση Παπαδήμου να βλέπουν την πολιτική τους επιρροή σημαντικά μειωμένη.

Η σημαντικότερη εξέλιξη βεβαίως αφορά τον χώρο της Δεξιάς / Κεντροδεξιάς. Η επιλογή Σαμαρά να υποστηρίξει την ψήφιση του Μνημονίου 2 έχει ανοίξει ένα σοβαρό πολιτικό κενό εκπροσώπησης του χώρου της «αντιμνημονιακής δεξιάς». Η εντυπωσιακή καταγραφή των «Ανεξάρτητων Ελλήνων» στο 11% (πρώτη καταγραφή σε έρευνα της VPRC) αποτελεί έκφραση των βαθύτερων ανακατατάξεων που συντελούνται σήμερα στο χώρο αυτό. Αν η κρίση εκπροσώπησης στο χώρο της Κεντροαριστεράς εξελίχθηκε σταδιακά τον τελευταίο χρόνο και οδήγησε στη συρρίκνωση του ΠΑΣΟΚ, η αντίστοιχη κρίση στο χώρο της Κεντροδεξιάς εμφανίστηκε με έντονο ρυθμό τον τελευταίο μήνα, με αποτέλεσμα η μείωση της εκλογικής επιρροής της ΝΔ να φτάνει σχεδόν τις 8 ποσοστιαίες μονάδες από τον Ιανουάριο έως και τον Μάρτιο. Δεν μπορεί επίσης να αγνοηθεί η καταγραφή των καθαρώς και εξαρχής «μνημονιακών» δυνάμεων της δεξιάς στα επίπεδα του 3% (Δημοκρατική Συμμαχία 2%, Δράση 1%). Στον χώρο της Δεξιάς επίσης καταγράφεται και μια σημαντική ανακατανομή επιρροής μεταξύ του ΛΑΟΣ και της Χρυσής Αυγής. Η πτωτική πορεία του ΛΑΟΣ και η ανοδική αντίστοιχη της Χρυσής Αυγής συνεχίζονται σταθερά, με τη δεύτερη να ξεπερνά τον πρώτο και να θέτει σε αμφισβήτηση ακόμα και την κοινοβουλευτική του εκπροσώπηση.

Το ΠΑΣΟΚ με την (προεξοφληθείσα) αλλαγή ηγεσίας εμφανίζει μια ελαφρά ανάκαμψη, η οποία ωστόσο δεν είναι βέβαιον αν απηχεί μια ανασύνταξη ή μία επικοινωνιακή επίδραση της διαδικασίας εκλογής του νέου αρχηγού. Οι επόμενες ημέρες θα δείξουν αν το κόμμα αυτό με την ηγεσία Βενιζέλου μπορεί να ελπίζει σε ένα ποσοστό καλύτερο από το 12.5% που καταγράφεται σήμερα. Σημαντικό ρόλο σε αυτό θα παίξει και η καταγραφή του νέου κόμματος της Κοινωνικής Συμφωνίας (Κατσέλη-Καστανίδης), κάτι που η παρούσα έρευνα δεν πρόλαβε χρονικά να αποτυπώσει ολοκληρωμένα.

Στο χώρο της ευρύτερης Αριστεράς σημαντική πώση καταγράφει η Δημοκρατική Αριστερά, η οποία ωστόσο διατηρεί υψηλά ποσοστά άνω του 10%. Για το κόμμα αυτό ισχύει σε μεγάλο βαθμό κάτι που είδαμε να επαναλαμβάνεται τα τελευταία χρόνια είτε με τον ΣΥΡΙΖΑ του 2008 είτε με τους Οικολόγους-Πράσινους του 2009: μια δημοσκοπική «έκρηξη» αρχικά και μια εξίσου απότομη εξισορρόπηση κατόπιν. Δεν αποκλείεται να συμβεί και τώρα το ίδιο φαινόμενο με την ΔΗΜΑΡ, κόμμα που βρίσκεται

εξαρτημένο έντονα από το (ανοδικό ή καθοδικό) ποσοστό του ΠΑΣΟΚ. ΚΚΕ και ΣΥΡΙΖΑ έχουν σταθεροποιήσει τα ποσοστά τους, η μικρή διακύμανση των οποίων θα εξαρτάται εφεξής από τα διαφαινόμενα ποσοστά αποχής ή Λευκής/Ακυρης ψήφου. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι μια ευρύτερη εκλογική συμπαράταξη των αριστερών κομμάτων και μορφωμάτων (ΣΥΡΙΖΑ, Αρμα Πολιτών, Σπίθα- Μ.Θεοδωράκης, ΑΝΤΑΡΣΥΑ, κ.λπ) εξακολουθεί να αποτελεί δυνητική επιλογή σημαντικού μέρους του εκλογικού σώματος που θα έφτανε πιθανώς το 18-20%, ενώ ενδεχόμενη συμμετοχή και του ΚΚΕ θα το καθιστούσε πρώτο κόμμα με διαφορά. Αξίζει πάντως να σημειωθεί, ότι έκφραση της εξαιρετικά μεγάλης ρευστότητας που παρουσιάζεται είναι ότι παγιώνεται μια τεράστια κοινωνικο-πολιτική δυσαρέσκεια, η οποία οδηγεί στη δημοσκοπική καταγραφή, έστω και με πολύ μικρά ποσοστά, πολλών κομμάτων ακόμα και «πολύ μικρών»: ΕΠΑΜ, Αντιμνημονιακοί Πολίτες, Δημιουργία Ξανά, Κόμμα Ελλήνων Κυνηγών, Σύνδεσμος Εθνικής Ενότητας, κλπ.

Με αυτά τα δεδομένα η προεκλογική περίοδος που ανοίγει επισήμως σε λίγες ημέρες θα αποτελέσει την πιο ρευστή και απρόβλεπτη περίοδο που γνώρισε η χώρα μετά το 1974.

Χρ.Βερναρδάκης

Επίκουρος Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης ΑΠΘ, Επιστημονικός Σύμβουλος της VPRC